

njimi in kakor vse kaže, ga ne bode dohitel v doglednem času.

V naših organizacijah je završelo okrog Božiča, ko se je videlo, da bomo zopet znatno prikrajšani in da vse kaže, da ostane samo pri obljubah. Sedaj je pa zopet potihnilo, saj smo prejeli tisočak na račun in obljubo, da bode v kratkem vse in povoljno rešeno. Nihče se ne zgame in menda vsi čakamo, da se bode rešilo samo po sebi. Zanimivo bi bilo vedeti, kakšno stališče zavzamejo merodajne oblasti napram izvedbi sprejetega zakona o naših plačah in o sedanji valutni. Tu je cel kup zamotanljivi vprašanji in vendar se nikdo ne game, da bi pojasnil. In gotovo je 90 odstotkov učiteljstva glede tega vprašanja tako v nejasnem, kakor sem n. pr. jaz sam.

Predpogoj vsakemu delu je zagotovljeno gnotno stališče. Ako me od vseh koncev in krajev tlačijo skrbi za prehranitev sebe in družine, potem ne more in ne sme nikdo od mene pričakovati, da bi bil v šoli in zunaj nje cel mož. Vemo in radi priznamo, da državnim krmilarjem ni ne ljubo, ne prijetno, ako jim poleg vseh drugih nadlog še mi delamo težkoče z gnotnim vprašanjem. Resnične so tudi besede dr. Plešiča, ki jih je zapisal po znamenem demonstrativnem štrajku, da smo za rajno Avstrijo trpeli, gladovali in umirali, a sedaj še potrpeti ne maramo za svojo svobodno državo. Sedanjim razmeram odgovarjajoče bi se moglo glasiti, da ne moremo več potrpeti. Učiteljstvo je dolgo časa gledalo, kako si drugi stanovni ustanovljajo temelj gnotnemu obstanku. Oledalo in čakalo, da pridejo obljube v meso in kri. A ko je videlo, da hoče vse ostati samo pri obljubah, ali je potem čudno, da se je tudi ono zganilo? Trpeli smo dovolj in vemo, da tudi v novi državi ne bode še konec tako hitro našemu trpljenju. Vemo pa tudi, da ne bomo trpeli samo mi, samo naš stan, trpeli bomo in hočemo trpeti z vsemi drugimi stanovni vred enako, ako je potreba, dokler se razmere ne uredi in ustalijo, da bode boljše nam vsem, ne pa samo nekaterim stanovom. To naj upoštevajo zlasti tiste oblasti, ki hočejo učiteljstvu vsepovsod ustvariti nekak ekstra status ravno pri trpljenju in gnotnem stališču.

Drugo najnujnejšo nalogo učiteljstva vidim v tem, da začne takoj in povsod z idealnim delom v dobrobit naroda in države.

Sedanja doba je objela vse stanove ter jih okužila s svojimi izrodki. Kakor se posameznik ne ozira na svojega sosedo, ampak gleda samo na svoj lasten dobrobit, prav tako se tudi posamezni stanovni ne brigajo za druge stanove. Vsakdo vidi samo sebe in svoje koristi. Nihče več neče videti, da smo vsi stanovi enako potrebni, da smo skupno nekaj mehanizem s komplimiranim ustrojem, v katerem mora vse kolesje delovati, če ne, obstoji cel aparat. Vse zabavlja čez državo, a nikdo ne vidi, da smo država mi sami. Vse hoče imeti čim manj dela, a tem večjo plačo. V dolžnostih, katere ima napram nam država, o, te dobro poznamo. Kakšne dolžnosti pa imamo mi napram njej, o tem počemo ničesar slišati. Na eni strani trdimo, da gradimo temelje bodoči državi, a v resnici podiramo še tisto, kar je kaj vrednega in bi lahko ostalo, ali pa vsaj dobro služilo pri gradbi nove stavbe. Vse zabavlja čez novo državo, vse toži o pomanjkanju, v resnici se pa ni še v mirnem času nikoli tolikanj pilo, plesalo in se veselilo kakor ravno v teh časih...

To je naraven produkt časa, to je vojna psihoza, ki je neizogibna posledica onega velikega vojnega trpljenja, ki je morilo človeštvo dolgih pet let. Tako ni samo pri nas, tako je povsod.

Naš učiteljski stan je menda še najdalje kljuboval zapeljivim znakom časa. To sicer ni toliko zasluga nas samih, ampak že značaj našega poklica samega in za zgodovina našega stanu. No, slednjič se je pa naselilo to obče zlo tudi v naše vrste. Hvala Bogu, da se še ni razpaslo v taki meri, kakor se je pri drugih stanovih! Vendar znaki so tu, kaj bi jih tačili samemu sebi in drugim! Ali ni dovolj žalostno dejstvo, da piše naš edini znanstveni pedagoški list urednik sam in polni njegove predale? Ali se ne čuti tudi že v naših vrstah odpor, ali pa vsaj brezbriznost napram vsemu delu, ki ni plačano in katero smo vršili toliko let med ljudstvom v idealnem zanosu brez zvonečega curka? Tovariši, tovarišice! Nikoli nismo bili učitelji samo med štirimi šolskimi stenami in samo med uradnimi urami! Naš poklic je, da smo učitelji ne samo

otrokam v šoli, ampak tudi odraslim. Naša moralna dolžnost je, da primemo in pomagamo, kjer je potreba in kadar je potreba. Tako smo delali do sedaj. In poselej počemo drugače, posebno v teh časih ne, ko je tako velika potreba vsepovsod. Mnogo naših idealov je nam vzela svet, mnogo jih je šlo v sedanji realni dobi rakom zvižgati. Eden nam je pa ostal. Vera v lepšo bodočnost našega naroda; vera, da čakajo naše potomce lepši, boljši časi. Poprimo se dela vsepovsod s tisto veliko ljubeznijo, ki prestavlja gore, za bodočnost naše mlade države. Kjer uplivajo drugi elementi razdirajoče, tam zidajmo in gradimo mi! Budimo v ljudstvu ljubezen do dela, ohranimo mu živo vero v boljšo bodočnost! Mnogo nas je, raztreseni smo po vsej domovini in imamo veliko moč, ako se zavedamo in jo uporabljamo sebi in ljudstvu v prid.

Združimo z bojem za naš gnotni položaj boj proti korupciji in vsem razdirajočim elementom, ki kopljejo grob naši mladi državi in nam. Realnost naj se družijo z ideali. — Stojimo morda ob robu prepada, a se ne zavedamo. Učiteljstvo lahko mnogo pripomore, da se ne zvrnejo vanj. Torej na delo za sebe in za druge.

Na zasedenem ozemlju so združeni!

DELEGACIJSKO ZBOROVANJE ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV JULIJSKE BENEČIJE.

Iz Trsta poročajo: Zborovanje delegacije se je vršilo v nedeljo in ponedeljek, dne 1. in 2. t. m. v svetoivanski šoli. Polnoštevilno zbrane delegate je pozdravil sklicatelj tovariš Anton Germek s kratkim nagovorom. Omenil je med drugim, da se je Zvezi prijavilo 9 društev in sicer: hrvaško istrsko, slovensko istrsko, sežansko, tržaško, goriško, tolimsko, logaško, postojnsko in Slomškova podružnica iz idrijskega okraja, ki štejejo skupno 637 članov. Končno se je zahvalil za pozornost zastopnikom oblastni, da so počastili s svojim posetom prvo zborovanje združenega slovenskega učiteljstva. Bili so: šolski asesor dr. Du Ban, okrajni šolski nadzornik Anton Krajcar in višji šolski nadzornik Marij Pasquallis, ki jetudi v imenu generalnega civilnega komisarja in vlade pozdravil zborovalce ter obečal v imenu vlade vso mogočo podporo razvoju našega šolstva. Po vidiranju delegatskih pooblastil so se prečitala in vzela na znanje Zvezna pravila. Ko se je sklenilo sprejeti člane Slomškove podružnice iz idrijskega sodnega okraja v Zvezo, se je vršila volitev vodstva in upravnih odborov. Izvoljeni so bili z vzklikom: učitelj Germek Anton, Sv. Ivan, predsednik; učitelj Rode Silvester, Sv. Ivan, tajnik; učitelj Gruntar Karel, Rojan, blagajnik; nadučitelj Medvedič Ivan, Zareč-Pazin, I. podpredsednik; voditelj Punčuh Leopold, Gor. Logatec, II. podpredsednik, nadučitelj Hreščak Alojzij, Lokev, II. tajnik, voditelj Gorkič Jožef, Bazovca, II. blagajnik, šolski vodja Gostiša Rafael, Idrija, nadučitelj Križman Ignacij, Dornberg, nadučitelj Lenardis Gregor, Krvavpotok, nadučitelj Rakovšek Josip, Sv. Lucija, in ravnatelj Šraj Janko, Postojna, upravni odborniki. Da se delo primerno razdeli, so se izvolili trije odseki: 1. organizatorični: Hreščak Alojzij, Kleinmayer Ferdo, Kulačič Miloš, Opasič Anton, Pahor Josip, Ribičič Josip in Samec Janko; 2. šolsko-politični: Mermolja Fran, Možina Anton, Rakovšček Josip, Rojc Jakob in Urbančič Alojzij; 3. izvenšolski odsek: Kmet Herman, Lanjnetova Marija, Mercina Ivan, Požar Metod in Turk Josip. Vse došle vloge in predlogi so se razdelili odsekom, ki so takoj začeli svoje delo, ki se je vršilo pozno v noč.

Drugi dan se je začelo javno zborovanje; takoj po 9. Po predsednikovem pozdravu so poročevalci odsekov poročali o delovanju odsekov. Vsi predlogi so se vsestranski obravnavali. Odobraval se je vse točke našega šolskega vprašanja. Debate so bile živahne, nekatere prav temperamentne, a vse se je vršilo resno in stvarno, da je bila popolnoma na mestu pri sklepnem pozdravu predsednikova zahvala poročevalcem in zborovalcem. Na željo skupščine se vrši tudi prihodnje zborovanje meseca avgusta v Trstu.

Za majhno razvedrilo delegatom je priredilo Tržaško učiteljsko društvo družabni večer v svetoivanskem Narodnem domu, ki je uspel kar najbolje.

Članarina je določena za vsakega člana po 5 lir (35 kron) mesečno. S 1. marcem začne izhajati Zvezno glasilo »Učiteljski Vestnik«, ki izide vsakih 14 dni. Urednika sta mu Janko Samec v Trstu in I. Brnobič v Pazinu.

JAKOB — IČ:

Jugoslovanski Babilon.

V štev. 42. »U. T.« smo čitali, da namerava naš minister za prosveto upeljati angleščino kot obligaten jezik za srednje šole. V to svrhu hoče dobiti potrebnih učiteljev iz Anglije. Človek, ki vidi, kaj je našemu, pa tudi drugim narodom potrebno, se mora resno vprašati, li naši ministri res ne poznajo drugih predmetov nego tuje jezike. Prej smo tarnali, da nam Nemci in Madžari vsiljujejo svoja idiomna na škodo našega, a sedaj naj bi pa mi prosvovoljno uvajali tujsčino za tujsčino! Tem potom se bodo na gimnazijah učili poleg dveh državnih jezikov še latinščino, grščino, francoščino t. j. šest obligatnih jezikov, bržkone pa se bosta gojila iz praktičnih ozirov tudi nemščina in kak severoslovanski jezik. Proti kakemu obligatnemu slovanskemu jeziku ne bi imeli ničesar ugovoriti, stvarne pomisleke pa gojimo proti uvedbi toliko tujsčin.

Vzemimo za primer angleščino! Kateri nagibi vodijo g. ministra, da hoče uvesti ta jezik kot predmet na srednje šole? Politična prepotenca angleškega naroda, ali njegova kultura ali njegova ljubezen do nas Jugoslovancev?

Politična premoč Angležev naj ne bi bila zadosten povod za nas, ki smo svobodni narod, premoč pa je, mimogrede omenjeno, tudi zelo minljiva reč na svetu. Kar se tiče angleške kulture, pa tudi ni v vsakem oziru posnemanja vredna. Priporočati bi smeli, da bi se Jugoslovani bolj ozirali na Švico, Dansko ali Švedsko, torej na države, ki gotovo nimajo manj notranje kulture nego Angleži! Ravno v imenovanih državah najdemo razmere, ki bi nas, ako jih presadimo v Jugoslavijo, v resnici mogle zadovoljiti, povzdigniti in osrečiti.

Da nas Angleži ne ljubijo, je več kot očitno. Oni gledajo v nas edino le trgovski predmet ter nas cenijo le v toliko, kolikor jim služimo za ohranitev njihovega imperija! Smo li že pozabili, kako so nas »podpirali« pri reševanju naše severne in zapadne meje? Oni nas niti z besedo niso marali štiti proti Nemški Avstriji, da bi dobili vsaj minimalno mejo na Korškem, in celo ozemlje, ki ga nam je že Seidlerjevo ministrstvo pripoznalo, si moramo šele potem glasovanja privojevati! To so lepi prijatelji! Nič boljše niso Francozi, ki imajo kot privatniki dokaj lepih besed za nas, a dejanski gledajo edino na svojo korist. »Zastopal sem edino le »francoske interese«, je dejal Clemenceau v zbornici! Izražati nam simpatije, je pač jako po cenil, ker nič ne stanejo.

Ne bojmo se, biti brez prijateljev na svetu, ako bomo resnično kulturni narod, bodo nam prijatelji prav kmalu vzrasli, ki bodo več tehtali kakor vsi sedanji imperijalistični pohlepneži in samopašneži.

Nacionalne jezike kot obligatne predmete pa moramo odklanjati še iz drugih ozirov. Predno se česa učimo, moramo biti na jasnem, katero realno ali idealno korist s tem dosežemo. Kdor se nauči n. pr. angleščine, mu je odprta zares bogata angleška književnost. Dotični nam more potem prevodov podati nekaj zakladov iz tujega slovstva. Toda prevajalcev je le malo, ker nima vsak veselja, časa in zmožnosti do takega dela. Pa tudi čemu prevajati, ako razume sleherni inteligent tuj jezik? Saj vemo, da se je do danes iz nemščine najmanj prevajalo, ker je bila obče znana. Kupi se tuja knjiga, ena k drugi, denar pa roma v inozemstvo. Kolikor več se čita tujih duševnih proizvodov, toliko bolj se zanemarijo domači. Tujci imajo od nas dobiček, naši literati pa hirajo, obupavajo ter popuščajo z delom. Samo za priprosto ljudstvo pisati, ni posebno laskavo, še manj pa hvaležno. Sicer se pa tudi ljudstvo prav pridno zgrajuje nad inteligenco: če sega ta po tujem duševnem blagu, potem tudi ono hoče isto. Učinek je domobežnost v duševnem in sčasoma tudi v fizičnem oziru. Škoda ima narod, domovina, država!

In ali je res, da sprejemamo od kulturno visoko stoječih narodov samo dobrine in ne prav mnogo slabih reči, ki često vse dobro pokvarijo! Učimo se od severnih narodov! Švedi n. pr. gojijo svojo lastno narodno kulturo, se ne zmenijo mnogo za takozvane hiperkulturne narode, učenje tujih jezikov jim ni glavna, ampak postranska naloga, zato se pa bolj intenzivno bavijo z lastno književnostjo, gojijo realne in humanistične znanosti, proučavajo in uporabljajo metode, kako doseči na rodni zemlji večje blagostanje, zadovoljnost in srečo. Pripominjam, da humanistična znanost ni identična s takozvano klasično filologijo!

Mnogo jezikovnega pouka žele vsi reakcionarni elementi, da se takim potom vzame mladini čas, se baviti temeljiteje z eksekutivnimi vedami! Kako žalostno

je videti, da se pri nas niti toli potrebni listi kakor »Slovenski sadjar«, »Prijatelj naravo« in dr. radi nezanimanja občinstva ne morejo vzdržati. Ako pa potuješ po Jugoslaviji, pa srečavaš inteligente, ki znajo po tri do pet jezikov govoriti, miuviti in parirati, a o kaki nacionalni ekonomiji, sadjarstvu, vrtnarstvu in drugih ne le koristnih, ampak pravih, idealnih panogah realnih znanosti nimajo pojma! In taki ljudje naj pomagajo narodu do blagostanja, do zadovoljnosti in sreče? Poklicati hočejo celo tuje učitelje, da bodo vlekli mastne plače za naše potujčevanje in preziranje naše skromne prosvete! Mi jih ne maramo! Zgodovina nas uči, da se začne s tujimi učitelji upropaščenje narodov! Najnovejši zgled so nam v tem pogledu Turki! Ako se bomo učili v srednjih šolah res pol ducata jezikov, takoj izračunajmo najslajnejši — deficit! Intelligenca bo nam predstavljala prav Babilon, še manj se bodo razumeli kakor dandanes in pričkanja ne bo konca ne kraja! Vsak bo smatral svojo priučeno tujsčino za največjo modrost in vredno, da se jo uči v vseh šolah kot najvažnejši predmet!

Po celji Jugoslaviji naj doni kot en glas: Proč s tujimi imoportiranimi učitelji, ki nas hočejo le izkoristiti in za tuje interese zaslužiti! Država pa skrbi za svoje lastno učiteljstvo, ki bo učilo in gojilo naše jezike, vcepiljo ljubezen do naše književnosti, prosvete in grude, ki nas edino morejo rešiti, zadovoljiti in osrečiti.

V demokratični državi naj bo učenje tujih jezikov priporočeno, pa ne obligatno, vsak si naj sam izvoli tuj jezik, kateremu se hoče priučiti. Le tako stališče je pravo, zdravo, koristno in svobodnim narodom dostojno!

FR. ORM:

Par opazk o učiteljevanju na gluhonemnicah.

Nedavno so objavili v Uradnem listu pravilnik o ustroju državnega zavoda za gluhonome v Ljubljani. Določili so začasno, kako naj upravljamo ljubljansko gluhonemnico, položili zavodu pravni temelji in uveljavili hkratu plače našemu osebju. Pravilnik je izdelan izrecno za ljubljansko gluhonemnico, ki je edina v Sloveniji, in ne velja torej za druge zavode naše države. Tudi prejemki strok. učiteljstva še niso urejeni enotno po vsi državi, zato imajo v Zagrebu in Beogradu drugačne plače kot mi. Urede jih pa v doglednem času enotno. V Jugoslaviji imamo sedaj tri gluhonemnice, ki pa nikakor ne zadostajo, da bi šolali vse gluhonome otroke, ki so sposobni za izobraževanje. Treba jih bo zgraditi še več. Po vseh naših gluhonemnicah poučujejo tri vokalni metodi, ki so jo priznali svoj čas strokovnjaki-veljaki na svetovnem kongresu v Parizu kot edino pravo. Po tej metodi se morajo naučiti gluhonemi glasovnega govora s pomočjo tipa in vida. Na podlagi tega govora jih potem izobrazujemo in usposablamo za eksistenčni boj; iz njih napravljamo koristne člane človeške družbe. Šolski čas traja zanje navadno 8 let, zato imajo zavodi, ki so po večini internati, po osem razredov. Vsak kolikaj razsoden človek more sklepati, da mora biti izredno težavno poučevanje gluhonome dece, osobito v prvih šolskih letih, ko nimajo otroci glasovnega govora najidealnejšega in najpopolnejšega izobraževalnega pomočka. In brez nevarnosti ni ta pouk, zakaj, učitelj je radi načina poučevanja v vednem telesnem stiku z gojenici in utegne zato nalezti to ali drugo bolezen in jo potem prenesti še na njegove družinske člane. Učitelji morajo torej zgraditi na umeten način in z velikim dušnim in telesnim naporom glasovni govor, to preiepo in dragoceno stavbo človeških možganov. — Z vzgojo in s poukom gluhonemnih so se dolgo časa pečali zdravniki in duhovniki; med njimi imamo precej mož svetovne slave. Ker so se pa prepričali, da je treba za takšen posej pedagoške izobrazbe in didaktične spretnosti, so prepustili tudi to panogo šolstva učiteljstvu. — Učitelj gluhonemnih mora biti strokovno izobražen. S strokovnim učenjem sme šele pričeti, ko je prebil več let na osnovni šoli, si pridobil precej izkušnosti v poučevanju popolnočutnih otrok in napravil vse izpite, ki so predpisani za to vrsto šolstva. Zakaj tako, ima svoje tehtne vzroke. Strokovno izobraževanje se vrši na zavodu in sicer praktično in teoretično. Po približno dveletnem pripravlanju more napraviti kandidat strokovno izkušnjo. Če hoče dobiti stalno mesto na zavodu, jo mora imeti. Predmeti teoretične priprave so: anatomija in fiziologija govora in možganov, psihologija govora, psihoza, fonetika (treba je preštudirati več obširnih del), motenje govora (jecanje, balbotanje, afazije, agrafije itd.), zdravo-

*) Ako nas dosejanja zagotovila ne varajo, se uredi zadeva 1. marca. Olej tozadevno ministrsko odredbo in dopis višjega šolskega sveta v današnjem listu! Opom. uredništva.